

ÅRSMELDING FOR JÆRMUSEET 1992

JÆREN MUSEUMSRÅD

Jæren museumsråd hadde årsmøte 2. april på Røde Kors-huset, Bryne. Rådsordførar Roald G. Bergsaker ynskte rådsmedlemmene og møtedeltakarane vel møtt. Varaordførar Arnfinn Vigrestad helsa frå kommunen og ynskte Jæren Museumsråd velkomne til Time.

Av 29 rådsmedlemmer oppnemnde av kommunane og fylkeskommunen møtte 24 representantar, av desse tre varafolk. Det møtte 3 rådsmedlemmer valde frå organisasjonar og bedrifter og 3 valde av personlege medlemmer. Elles møtte representantar frå Rogaland bondelag og Jæren husflidslag og 7 personlege medlemmer.

Elles møtte fylkeskonservator Egil H. Grude, fleire gjester, avtroppande og påtroppande styremedlemmer, valnemnda og personalet - i alt 52 deltakarar.

Dei private medlemmene valde seg imellom 7 rådsmedlemmer: Årsmøtet handsama og godkjende årsmelding og rekneskap for 1991, vedtok arbeidsprogram for 1992 og kontingent og budsjett for 1993.

Møtet valde formann, nestformann, rådsordførar, vararådsordførar og styremedlemmer med vararepresentantar frå private medlemmer.

Kari Austenå, Randaberg, er vald til *rådsordførar*. Trygg Mæland, Sola, er vald til rådet sin *varaordførar*.

Rådsmøtet valde følgjande *økonominemnd*:

Jone Vadla, formann
Roald G. Bergsaker
Kjellaug Grødem
Eldar Odland
Trygve Stangeland
Frode Underhaug

Valnemnd har vore:

Egil Larsen, Randaberg
Magnar Flesland, Hå
Stein Sægrov, private medlemmer

Styret

Fram til årsmøtet 1992:
Nils Njå, Time, formann
Hans Voll, Klepp, nestformann
Roald G. Bergsaker, Sandnes
Håvard Erga, Rogaland fylkeskommune
Ragnhild Ormøy, Sola
Tobias Skretting, Hå
Torbjørn Tønnesen, Gjesdal
Johan Vestvik, Randaberg
Einar Lea, vald av private medlemmer

Varamedlemmer:
Helge Lande, Time
Sverre Kvadsheim, Hå
Odd Fladen, Sandnes
Hein Seldal, Rogaland fylkeskommune
Kari Tengedal Wold, Sola
Per Skjæveland, Gjesdal
Egil Larsen, Randaberg
Solfrid Guddal Søyland, Klepp
Ole Gunnar Kverneland, vald av private medlemmer

Etter årsmøtet i 1992 har styret hatt denne samansetjinga:

Jone Vadla, private medlemmer, formann
Roald G. Bergsaker, Sandnes, nestformann
Kari Austenå, Randaberg
Ingulf Bergstad, Time - til juni 1992
Annfinn Lorentzen, Time
Einar Lea, private medlemmer
Trygg Mæland, Sola
Eldar Odland, Rogaland fylkeskommune
Tobias Skretting, Hå
Odd Særheim, Klepp
Liv Todnem, Gjesdal

Varamedlemmer:
Sævar Haugland, private medlemmer
Johannes Bergsåker-Aspøy, Sandnes
Sigve Bø, Randaberg
Torstein Tunheim, Time
Karl Sveinsvoll, private medlemmer
Gitle Byberg, Sola
Sigve Romslo, Rogaland fylkeskommune
Marit Bernhardsen Stornes, Hå
Elling Hodne, Klepp
Rasmus Flesjå, Gjesdal

Styret har i meldingsåret hatt 7 styremøte og behandla 42 saker. Dei viktigaste spørsmåla har vore saker i samband med byggeprosjektet, finansiering og økonomi.

Formannen, nestformannen og styraren har utgjort eit eige arbeidsutval.

Nemnder oppnemnde av styret:

Redaksjonsnemnd for årbok:

Asgjerd Taksdal, Lars Gaute Jøssang, Målfrid Grimstvedt og Målfrid Snørteland.

Byggenemnd:

Jone Vadla, formann, Arne Hodne, Johan Vestvik, Målfrid Snørteland, Målfrid Grimstvedt.

Styringsgruppa for Kviagarden:

Jærmuseet sine representantar: Tobias Skretting, Målfrid Snørteland

Personalet

Jærmuseet har i 1992 hatt desse tilsette:
Målfrid Snørteland, styrar/konservator, 1/1 fast stilling
Sverre Skjæveland, handverkar, 1/1 fast stilling
Målfrid Grimstvedt, konservator, 1/1 fast stilling (utanom tilskotsordninga)

Engasjement:

Lars Ødemotland, 1/2 stilling som gardsstyrar og arbeidsleiar frå 1. mai
Torbjørn Hertel-Aas, prosjektmedarbeidar frå 1.09.
Aud Kari Kvalbein og Ingeborg Nærland Skjærpe, timeengasjement registrering

Stillingar under "Arbeid for trygd"/"SKAP":

Magne Nord-Varhaug, 1.01.-31.10, 1.12.-31.12., gardsarbeid, vedlikehald

Tron Håland, 1.02.-31.10, gardsarbeid, vedlikehald

Grete Sikveland, april - august, ordning av arkiv

Magnor Bjorland, 11.05.-15.06., vedlikehald, gardsarbeid

Astrid J. Rygh, 15.05.-20.08, kontor/registrering,

Roy Erga, restaurering maskinar, 15.05.-31.12.

Martin Bøe, restaurering maskinar, 26.05.-31.12.

Roger Bjorheim, restaurering, vedlikehald, 1.06.-31.12.

Geir Olav Ramstad, 1.09.-31.12., gardsarbeid, vedlikehald

Berit Pollestad, 2.09.-31.12, kontor/registrering

Sissel Brown, 20.08.-15.09 15.10-31.12., ordning av arkiv, utskrivning intervju

Arve Reime, 26.11-31.12, restaurering, gardsarbeid

Linn Løge, 1.12.-31.12., utskrivning intervju

Kjetil Vagle, 1.12.-31.12, ordning av arkiv

ARBEIDET MED BYGGEPROSJEKTET

Forprosjektet

Forprosjektet for nybygget vart godkjent på styremøtet 24. mars. Det nye styret gav og si tilslutning til prosjektet på styremøtet 27. april.

Det framlagde prosjektet har ei total arealramme på 3309 m² og ein samla kostnad på kr. 26,363 mill. kroner. Bygget skal reisast i fleire byggesteg.

1. byggesteg, med kontor, magasin, kafe, arkivrom, liten verkstad og litt utstillingsareal, har eit bruttoareal på 1542 m² og ei kostnadsramme på 13,5 mill. kroner.

Auditorium og mekanisk verkstad er planlagde som separate bygningskroppar. Undervisingsbygget er på 176 m² og kalkulert til 2 mill. kroner. Verkstaden har eit areal på 212 m² og ein kostnad på 1,7 mill. kroner.

Siste byggesteg, utstillingshallen, med magasin i underetasjen, har eit areal på 1379 m² og ein kostnad på 9,2 mill. kroner.

I høve til det tidlegare skisseprosjektet frå 1990 inneheld forprosjektet nokre endringar m.o.t. funksjonar og kalkylar.

For å gjera bygget meir publikumsretta vart det under forprosjekteringa lagt inn kafe og litt utstillingsareal i første byggesteg. Det synte seg og at ein større del av etableringskostnadene ved bygget fall på 1. byggetrinn. Dermed auka kostnadene ved 1. byggesteg frå 12 til 13,5 mill. kroner.

Totalprosjektet har likevel ikkje blitt endra. Når ein legg til prisstiging, samsvarar den opphavlege kostnaden på 25,2 mill. kroner med den justerte kalkylen.

Detaljprosjekteringa skulle vore ferdig i løpet av hausten 1992. Diverre har arbeidet blitt noko forsenka. Anbudspapira vil såleis bli sende ut først våren 1993.

Finansieringa:

Samtlege eigarkommunar, fylkeskommunen og Norsk Kulturråd har gitt tilskot til nybygget. Norsk Kulturråd løyvde 2,5 mill. av søknadssummen på 3 mill. kroner i 1992. (Kulturrådet hadde dette året 7,5 mill. til utdeling.)

Denne reduksjonen, saman med prisstiging og dei øvrege tilleggskostnadene for 1. byggesteg førde til at finansieringsplanen laut justerast.

Grunnlaget for ny kostnadsdeling for hovudbygget blir då:

- prisstiging 4,55 %	: 0,5 mill. kr.
- reduksjon i pårekna tilskot NKR	: 0,5 "
- pris etableringskostnader og utvida publikumstilbod	: 1,0 "

Ny finansieringsplan:

- Sandnes kommune	1,935.648	(1,584.000)
- Sola "	694.096	(568.000)
- Randaberg "	322.608	(264.000)
- Gjesdal "	317.720	(260.000)
- Klepp "	523.016	(428.000)
- Time "	518.128	(424.000)
- Hå "	576.784	(472.000)
	<u>4,888.000</u>	
- Rogaland fylkeskom.	3,666.000	(3,000.000)
- Norsk Kulturråd	2,500.000	(3,000.000)
- Private midlar	<u>2,444.000</u>	<u>(2,000.000)</u>
	13,498.000	12,000.000

Klepp kommune har sagt nei til den utvida finansieringsplanen. Takten i løyvingane varierer likevel frå kommune til kommune. Nokre kommunar har sett av midlar frå 1992, medan t.d. Sandnes har sett av midlar i 1994/1995.

Rogaland fylkeskommune har løyvd 3,950.000, - (1992/1993). Når det gjeld innsamling av private midlar har ein komme eit godt stykke på veg.

Følgjande verksemder har løyvd pengar eller gitt tilsagn om løyvingar:

- Landbrukssamvirke	750.000,-	
- Klepp Sparebank	100.000,-	
- Time Sparebank	100.000,-	
- Rog. Landbruksselsk.	25.000,-	
- Fylkeslandbr.kontor.	150.000,-	
- Stavanger Aftenblad	50.000,-	
- Nærbø Handelslag	8.500,-	
- Undheim "	9.500,-	
- Klepp "	5.000,-	
- Sola "	2.000,-	
- Høyland & Jæren Forbruk	103.400,-	
- Private gjevarar	68.000,-	(1,331.900,-)

Ein har m.a.o. samla inn vel halvparten av dei private midlane.

I desember vart det sendt ut eit "tiggarbrev" til alle husstandar i Klepp, Time og Hå. Førebels har det komme inn bortimot 40.000,- kroner på denne aksjonen, men det dryp stadig inn nye gåver.

Det som gjenstår nå er i første rekkje tilskot frå industrien i regionen.

Sjølv om det ennå manglar noko på finansieringa, må ein likevel kunna oppsummera at arbeidet med nybygget har gjort klare framskritt dette året, og at målet om innflytting i løpet av 1994 er innan rekkevidde.

Styret har dessutan uttrykt klart ønskje om at auditoriet og verkstaden bør realiserast så nært opp til hovudbygget som mogleg. Sidan publikumsgardero-bane ligg i auditoriebygget er det særleg viktig at ein ikkje må venta for lenge på dette anlegget. Det blir arbeidd med ei separat finansiering av desse bibygga.

Byggenemnda har hatt 4 møte. Økonominemnda har hatt 5 møte inkludert to orienteringsmøte med inviterte representantar for det lokale næringslivet.

ANLEGGSSARBEID

Ved hjelp av sysselsetjingsmidlar fekk museet opparbeidd parkeringsplassen på "Bekkjavadlen". Sjølv om det gjenstår ein del arbeid m.o.t. landskapstilpassing, tilplanting o.likn. er grovarbeidet ferdig. Matjorda vart tatt av og ligg førebels lagra på staden. Den skal nyttast på dei skrinna stadene på "Bekkjavadlen" og "Trianten".

KVIAGARDEN

Gardsdrifta.

Både driftsbygningen og fjoset er nå ferdig innreidde og tilhøva er lagde til rette for dyrehold på heilårsbasis. 1992 har vore det første året med slik heilårsdrift og må sjåast på som eit prøveår.

Besetninga har bestått av 3 kyr med kalvar, hest med føl, 5 gjess (diverre tok reven 3 i løpet av sommaren) og nokre jærhøns og maranhøns. Elles har Jon Obrestad nokre sauer på garden. Som vederlag tar han seg av fjosstellet enkelte helgar.

På "Vestre Vodlen" vart det dyrka havre. På grunn av turken blei avlinga temmeleg skral. 4H disponerte dette året storparten av "Vodlen" til poteter og kålrot. Jærmuseet dyrka dessutan litt formargkål. Resten av arealet blei nytta til grasproduksjon og beite.

Lars Ødemotland har vore engasjert som gardsstyrar i halv stilling frå 1. mai.

Elles er heile drifta basert på sysselsetjingstiltak. I løpet av året har jamt over to - tre personar hatt Kviagarden som arbeidsplass. I tillegg til pass og stell av dyra og onnearbeidet, har dei drive med vedlikehald og ein del mindre restaureringsarbeid - m.a. gjort ferdig innreiingane i fjoset, gjødsellageret, gjerder, måling av bygningar etc. Gjennom sysselsetjingstiltaka får ein ikkje berre dekkja arbeidsløn og sosiale kostnader, men ein har og fått eit driftstilskot på 4000,-5000, kr. pr. månad pr. handverkarstilling. Museet har dermed fått tilført betydeleg midlar både til restaurering, vedlikehald og drift. Sidan museet ikkje har budsjettmidlar til aktivitet på Kvia, har ordninga sett oss i stand til å prøva ut ei heilårsdrift. Me har og fått eit visst oversyn over kostnadene ved ei slik drift.

Lars Ødemotland til venstre og Sverre Skjæveland i stova på Kviagarden.
* Foto: Jærmuseet 1992.

Grov sett kan ein skissera utgiftene slik:

- gjødning, såvarer, for	22.000
- div. materiell og varer til gardsdrifta	15.000
sum driftsutg. dekkja av "SKAP"	37.000
- div. driftsutg. dekkja av Jærmuseet	10.000
sum	47.000

I tillegg må ein rekna arbeidskostnader på omlag 2 årsverk. Dette vil m.a.o. vera minimumskostnader den dagen museet må basera drifta på eigne midlar. Samtidig har ein hatt inntekter, medrekna offentlege produksjonstilskot, på vel 30.000,- kroner. På bakgrunn av dette har styringsgruppa for Kviagarden lagt opp ein plan for å auka driftsinntektene i 1993, slik at sjølve drifta kan gå i balanse. Men drifta vil likevel vera heilt avhengig av faste stillingar som i hovudsak må lønnast via offentlege tilskot.

Når det gjeld dekning av restaurerings- og vedlikehaldskostnader ved bygningar og uteområde (inkludert parkeringsplass) har museet fått tilført omlag 131.000,- kroner i sysselsetjingsmidlar. I tillegg kan ein truleg rekna arbeid tilsvarande 1 årsverk. Arbeidet er fordelt på fleire personar og er dels utført av dei same som arbeider med gardsdrifta.

Aktivitetsdagar og utoverretta verksemd

I samarbeid med Rogaland 4H blei det skipa til 6 opne aktivitetsdagar.

- *Laurdag 25. april: "Frå spade til vendepløg".*

Torger Grude, Oddmund Hauge, Elling Braut og Martin Hole demonstrerte spadebruk, pløying med hest og gammal traktorteknologi. Fylkeslandbrukssjef Einar K. Time var konferansier. Påfuglen 4H stod for natursti og sal av mat og drikke. Elles leverte Jone Pollestad daggamle kyllingar.

Frammøte: omlag 200.

- *Laurdag 2. mai: "Setjedag".*

Denne dagen var ein svært uheldig med veret. Tanken var at ein skulle setja poteter og kålplanter både på gammal vis med hest og hand og moderne teknologi utlånt frå Kverneland-Underhaug.

På grunn av regnet kunne ein berre utføra arbeidet på "gamlemåten". Sjøsprøyt 4H stod for storparten av det praktiske arbeidet medan Tobias Skretting var konferansier.

Frammøte: omlag 150.

- *Laurdag 27. juni: "Slåttadag".*

Denne dagen vart det demonstrert ulike slag reiskapar og arbeidsmåtar i samband med slått og høyberging. Arbeidskarane på Kvia hadde sett opp ei hesje eit par veker tidlegare, slik at me og hadde noko høy som var turt.

Elles vart både ljåen, hestslåmaskinen og traktor-slåmaskinen, høyvendar og rakeriva demonstrert. Dei nyaste slåttreiskapane frå Serigstad A/S var og utstilte.

Dei vaksne tykte tydelegvis det var mest stas å prøva seg på ljåslåtten. Ungane deltok med stor iver i hesjinga, men det aller gildaste var nok å få køyra seg i høylasset.

Sjøglimt 4H stod for natursti og sal av slåttagraut (risengrynsgraut) og saft.

Frammøte: omlag 400, m.a. ein stappande full traktortilhengjar med born og foreldre som kom med toget frå Stavanger og Sandnes.

- *Sundag 20. september: "Sauen frå A til Å".*

Denne dagen deltok og Hå kommune / "Herlege Hå" i samarbeidet om arrangementet, noko som gav ekstra blest. Sverre Bakkevig og Per Håvaldsen frå Arkeologisk museum (AMs) var engasjerte til å fortelja om jordbruk i forhistorisk tid og til omvising i fornminneområdet. Jæren Husflidslag hadde utstilling av ullprodukt. Dei demonstrerte og bearbeiding og tilverking av ull og ymse produkt som t.d. toving av ullballar - ein aktivitet som var svært populær mellom borna.

Agro, Rogaland Sau og Geitalslag og gjetarhundklubben skaffa sauer og demonstrerte saueklypping og sauesanking. Og det vart sjølvstekt servert grilla lammakjøtt.

Eldre medlemmer og klubbrådgjeverar i Vigre, Svala og Påfuglen 4H-klubbar hjelpte til.

Frammøte: Nærare 1000. Det kom m.a. nærare 200 med toget.

- *Sundag 4. oktober: "Kua frå A til Å".*

Denne dagen var det kua og mjølkeprodukta som var i fokus for arrangementet. Rogalandsmeieriet stilte med smaksprøvar på ost og andre produkt.

"Slåttedag" på Kvia. Små og store tek ivrig del i hesjinga.
* Foto: Jærmuseet 1992.

Dessutan synte det seg at "ekte kumjolk" frå Kviagarden var svært ettertrakta.

Soldogg 4H hjelpte til med sal og praktisk opplegg. Frammøte: omlag 300.

- Laurdag 17. oktober: "Potetopptak".

Potetene som vart sette i vår skulle denne dagen opp or jorda. Rett nok hadde 4H-klubbane tatt opp ein del tidlegare på hausten. Og bra var det, for veret

var kaldt sjølv om regnet heldt seg borte. Men både greip, potetplog ("Palle"), kastehjulsopptakar for hest og traktor, belteopptakar og Superfaun vart demonstrert - rett nok med noko maskinhavari, men det skjedde nå før i tida og at dei ein hende gong kørde sund reiskapen. Også denne gongen var fylkeslandbrukssjef Einar K. Time med oss og kunne fortelja mykje interessant om arbeidsmåtar,

kvalitetskrav og poteta si betydning for kosthaldet. Jæren Potetdyrkarlag v/Gaute Njå hadde utstilling av ulike potetsortar og delte ut informasjon.

Solglimt og Vigre 4H hjelpte til med sal og praktisk opplegg.

Nærbo Bondekvinneleg bakte og selde potetkaker. Frammøte: i underkant av 150.

Oppsummering:

Det er 4H v/prosjekteleiar Oddvar B. Høyland som har hatt hovudansvaret for desse aktivitetdagane. Han har og hatt ansvaret for annonsering og pressekontakt. Ulike 4H-klubbar har tatt seg av mat, sal og natursti. Jærmuseet har for det meste hatt ansvaret for førebuing av det praktiske arbeidet med reiskapar, maskinar, mannskap o.likn.

I hovudsak har aktivitetdagane fungert etter intensjonane:

- gamle arbeidsmåtar og reiskapar har blitt demonstrerte i praksis
- ein har fått vist korleis arbeidsmåtar og reiskapar har blitt endra over tid.
- 4H-ungdommar og andre har fått høve til å delta i arbeidet etter prinsippet "læra ved å gjera".
- ein har fått eit samarbeid med forskjellige lokale organisasjonar og verksemder.

Ein har dessutan fått eit samarbeid med NSB persontrafikk når det gjeld annonsering og transport. Dette vil bli utvikla vidare i 1993. Når det gjeld frammøte er nok publikumspotensialet størst på sundagar. Frå 4H har det dessutan blitt påpeikt at 6 slike dagar har vore i meste laget. For 1993 vil det difor bli planlagt 4 sundagar - to om våren og to om hausten.

Andre aktivitetar og besøk.

Av andre organiserte aktivitetar på Kviagarden har

Aktivitetdagen "Frå spade til vendeplog" på Kvia. Oddmund Hauge og Elling Braut spar åkeren.
* Foto: Jærmuseet 1992.

fyrst og fremst Rogaland 4H hatt ein del interne arrangement for klubbane i fylket.

4H klubbane på Nærbo har og nytta garden til fleire tilstellingar. M.a. til stor "nissefest" på låven før jul.

Jærmuseet har ikkje hatt kapasitet til å marknadsføra Kviagarden aktivt ovanfor skular og barnehagar. Det er heller ikkje laga noko undervisningsopplegg for slike besøk. Likevel er det fleire skuleklassar og barnehagar som har bede om å få komma - m.a. Frøyland skule, Orre skule, Haga skule, Motland skule, Sola Vid. skule. Orstad barnehage hadde og nissefest med graut før jul.

25. oktober hadde me besøk av bedriftsklubben til Shell. Dei kom med eige tog til Nærbo. Bedriftsklubbar og liknande lag kan truleg bli viktige målgrupper for Jærmuseet seinare. Elles er det ein del personar som

kjem innom i stelletida i helgane. Ofte er det familiar med born som har vore med på ein aktivitetsdag tidlegare og som tykte dette var svært gildt.

Me har og hatt besøk av ein del grupper og enkeltpersonar i samband med føredrag, møter, synfaringar o.likn. M.a: studentar frå Norges Landbrukshøgskule og Rogaland distriktshøgskole, styret i Samarbeidsrådet for landbruksorganisasjonane i Rogaland, representantar frå Time bondelag, representantar frå fylkeslandbruksnemnd, fylkeskulturstyre, NSB, fylkesmannen si miljøvernveddeling, Norske 4H, kulturstyret i Sandnes, kulturminnenemnda i Time, styret i Norsk ICOM og kontaktpersonar for ICOM'95, styret i VTM.

Sjølv om museet ikkje har hatt ressursar til faste opningstider, kan me likevel rekna med eit besøk på Kviagarden i 1992 på over 3000 personar.

AUDAMOTLAND

Heilt sidan Jærmuseet blei lagt til Kvia i 1986, har det vore forhandlingar for å overdra det gamle 1700-tals tunet til Jærmuseet. Dei fleste formalitetane ved ei slik overdraging er nå ordna, sjølv om Jærmuseet ennå ikkje har fått skøyte på eigedommen.

På Audamotland vil Jærmuseet visa det gamle jærjordbruket, eller "spadebruket" - d.v.s. den reiskapsbruken og dei driftsmåtane som var vanlege på Jæren før mekaniseringa tok til kring midten av 1800-talet.

Tunet, slik det står i dag, er frå slutten av 1700-talet. Audamotlandsgarden var truleg busett i høg mellomalderen, men var øydegard i sein mellomalderen. Busettinga vart teken opp att kring 1600. Det gamle heimehuset låg på austsida av driftsbygningen, nærare Audamotlandstjørna, men blei flytta etter at eit barn

drukna i brunnen i 1792. Heimehuset er seinare påbygd. Det same er driftsbygningen. Elles har det lege fleire mindre bygningar i tunet - som smie, frittstående fjos og turkehus. På sikt er det eit mål å gjenreisa fleire av desse bygningane, men dette er eit langsiktig prosjekt. Kulturdepartementet har løyvd 603.000,- kroner i omframme sysselsetjingsmidlar til verneøvling av heimehuset. Det er gjort ein del førebuaende arbeid. M.a. har Jærmuseet tatt ned eit gammalt hus hos Martin Riska på Usken med tanke på at noko av tømmeret her kunne nyttast på Audamotland. Men dette huset var i svært dårleg forfatning. Av omsyn til veret lyt sjølve restaureringsarbeidet venta til våren 1993.

Innløysinga av friluftsområdet på Kvia/Audamotland, som skal forvalta av Jæren Friluftsråd, er ennå ikkje i orden. For Audamotland ser det ut til at saka vil bli løyst i nær framtid. Når det gjeld innløysinga av den resterande delen av Kviagarden (gnr. 19/6), vart ikkje avtalen mellom kommunen og eigarane godkjent av landbruksmyndighetene og saka må behandlast vidare.

TILVEKST OG SAMLINGAR

Museet sin lagersituasjon har betra seg noko etter at det gamle lutingsanlegget på Refsnes blei tatt i bruk. Kvaliteten på dette lageret er likevel ikkje særleg betre enn dei øvrege lokala.

Museet har heller ikkje prioritert noka aktiv eller planmessig innsamling dette året. Me får likevel ein del tilbod frå publikum. I mange høve må me takka nei - både av plassomsyn og av omsyn til utvalet. Ofte er det dei vanlegaste hestereiskapane me får tilbod om, og her har me alt god dekning. Museet er derimot svært interessert i traktorreiskapar og nyare landbruksmas-

kinar. Dessutan saknar me i stor grad dokumentasjon av klede og husgeråd. Dei dårlege lagertilhøva for museet hindrar og slik innsamling i større omfang.

I tillegg til gjenstandar, har Jærmuseet hatt ein fin tilvekst av foto, arkivmateriale og bøker. (Jmfr. eiga tilvekstliste.)

Som følgje av eit samarbeid mellom Statsarkivet og arbeidsmarknadsetaten har Jærmuseet hatt tilgang på personar som har ordna og registrert privatarkiv. Me har dermed fått ordna alle privatarkiva våre. Samtidig har me nytta høvet til å få inn fleire bedriftsarkiv frå jærindustrien.

Det mest verdfulle og gledelege er at Kverneland A/S har overlete ein stor del av bedriftsarkivet sitt til Jærmuseet. Også delar av det gamle arkivet frå Underhaug fabrikk A/S er nå ordna og blir oppbevart av Jærmuseet.

Museet ser det som ei viktig oppgåve å ta vare på arkiva etter den lokale industrien så vel som arkiv etter verksemdar, organisasjonar og privatpersonar knytta til landbruket. Dette er viktig materiale for framtidig forskning og styrkjer Jærmuseet som forskningsinstitusjon.

Styret vil nytta høvet til å takka følgjande gjevarar:

Eik maskin, Stavanger v/Hans Voll; Terje O. Bø v/ Tobias Skretting; Sigbjørn Klepp, Sele; Tørres Braut, Nærbø; Serigstad A/S, Klepp; Erik Ekeskog, Tasta, Stavanger; Sverre Skjæveland, Kverneland, Time; Karl Sveinsvoll, Klepp; Magnus Skjæveland, Sandnes; Kverneland-Underhaug v/Einar Lea, Nærbø; Berta Oftedal, Oltedal, Gjesdal; Ann Kristin og Edvard Jensen, Klepp; Tobias Gudmestad, Nesheim, Nærbø; Arne T. Nærland, Nærbø, Hå; Stein Sægrov, Oslo; Ragnar Hole, Voll, Klepp; Horpestad v/Sverre Skjæveland, Klepp; Ole Torland, Nærbø, Hå; Einar Håland,

Våland, Nærbø, Hå; Kverneland a/s ved Ole Gunnar Kverneland; Kristian Søyland, Bryne; Gjerde Last, Sandnes; Serinius Trodahl, Sandnes; Johan Romslo, Nærbø, Hå; Jæren Smalalag v/Gustav Håland, Varhaug; Kari og Enok Seldal, Hamrabø, Sandnes; Ingebret Furenes, Killestad, Sandnes; Magne Dubland, Bø, Nærbø, Hå; Tor Ødemotland, Klepp; Tobias Skretting, Njærheim, Nærbø, Rogaland Bondelag v/ Audun Rosland, Stavanger; Martin Riska, Sandnes; Terje Frøyland, Kverneland, Time

Ved hjelp av sysselsetjingspersonale har museet også dette året fått lagt inn ein god del bøker, avisutklipp og foto på EDB.

Oppsummering av EDB-registreringane ved museet:

	Tilvekst 1992	Samla tal kort
Tilvekst (samlingar)	39	119
Gjenstander i Jærmuseet	17	894
Gjenstander i Gjesdal bygdem.	ca.2500	3545
Avisutklipp	292	1716
Reiskapskatalogar	94	639
Lydband	42	50
Video/film	-	29
Teikningar	57	128
NEG*	-	922
Branntakstar**	1295	1295
Eige bibliotek	195	2163
Periodika (nye seriar)	54	381
Fotografi	518	6997
Privatarkiv	20	20

Merknad: Museet har berre i liten grad komme igang med registrering og katalogisering av egne samlingar. Det er grunnen til det låge talet på eigen samling. Gjesdal bygdemuseum har hatt egne folk på Limagarden som har registrert på EDB, under rettleiing av Jærmuseet og med kopi her.

*NEG (Norsk Etnologisk Gransking): Museet har svar frå Rogaland på ein del spørjelister, spesielt om barn og leik. Dei enkelte svara er lagde inn i ein EDB-katalog.

**Branntakstar: Byplankontoret i Sandnes hadde ein person som registrerte branntakstar frå Sandnes under rettleiing av Jærmuseet. Vedkommande la dei inn på EDB på Jærmuseet.

Dokumentasjon/"Med sauene til fjells".

Alt i 1991 tok formannen i Jæren Smalalag, Gustav M. Håland, kontakt med Jærmuseet om å dokumentera sauehaldet og heiaføringa av smale i sør-Rogaland. Det var nå over 30 år sidan Jæren Smalalag og Sigurd Eikeland gav ut boka "Driftesmalen" og næringsa har opplevd store endringar sidan den tid. Hausten 1992 fekk Jærmuseet høve til å engasjera Torbjørn Hertel-Aas som prosjektmedarbeidar. Han har gjennomført eit omfattande intervjuarbeid. Bortimot 50 sauabønder og heiajetarar er tekne opp på lydband. Dei fleste intervjuar er frå 1 1/2 - 2 timar - d.v.s. 30 - 40 maskinskrivne sider. Ved hjelp av sysselsetjingsmidlar er 1 - 2 personar sysselsette med utskrivingsarbeidet. Det er og laga ei omfattande spørjeliste som er distribuert til omlag 20 % av medlemsmassen i kvart enkelt sau- og geitalslag. Det er oppretta ei eiga faggruppe for prosjektet med følgjande samansetjing: Gustav M. Håland, Jæren Smalalag, Einar K. Time og Joar Oltedal, fylkeslandbrukskontoret, Målfrid Grimstvedt og Målfrid Snørteland, Jærmuseet og historikar Lars Gaute Jøssang. Dessutan vil Rogaland Sau- og Geitalslag oppnemna ein representant.

Prosjektet må i hovudsak finansierast av eksterne midlar, og det blir arbeidd parallelt med slik finansiering. I første omgang har ein søkt dei lokale faglagane om støtte og dei fleste er positive til dette. Dessutan har "Utvalet for organisert beitebruk i Rogaland" gitt tilskot til tiltaket.

15. des. inviterte Jæren Smalalag og Bjerkeim Sau- og Geitalslag til eit orienteringsmøte på Vikeså om prosjektet. Det møtte 26 deltakarar frå dei fleste

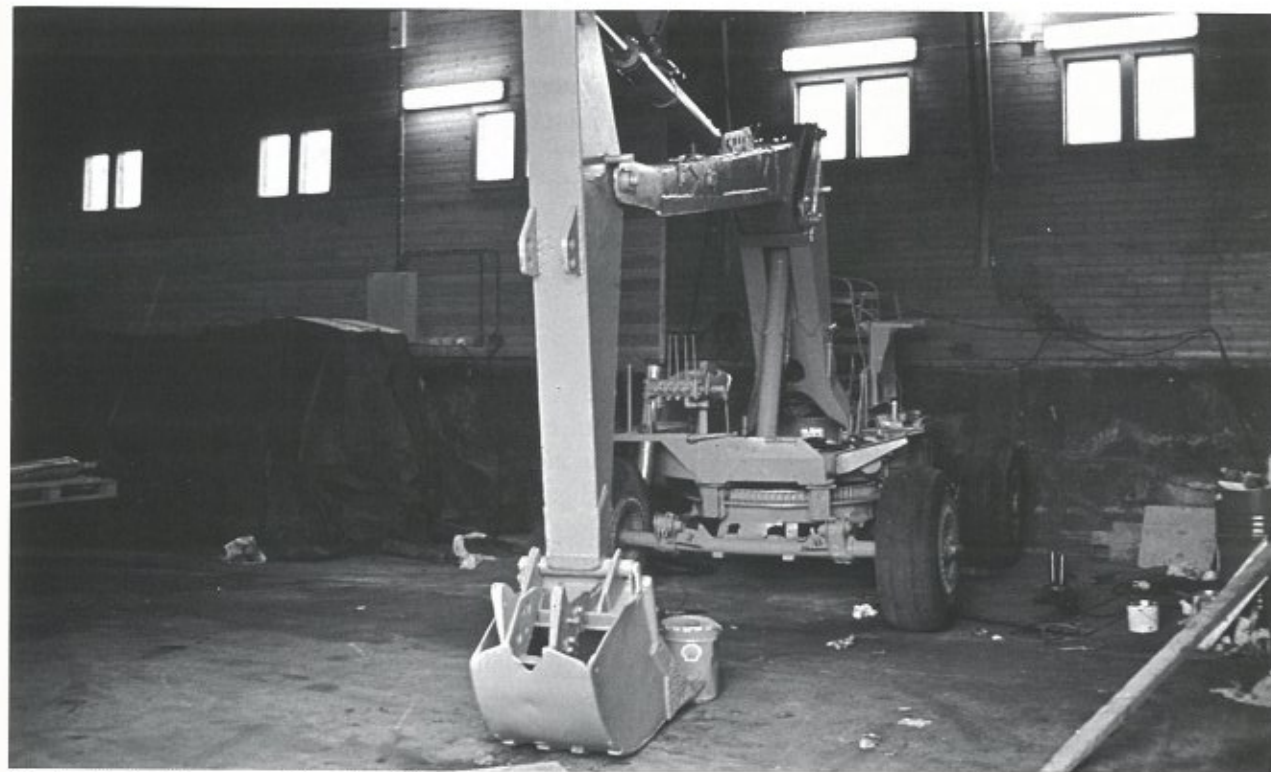
aktuelle faglagane. Arbeidet skal munna ut ei bok. Men materialet vil og bli nytta når Jærmuseet skal ta til med større kulturhistoriske utstillingar eller til mindre vandretstillingar.

RESTAURERINGSARBEIDET

Eit av dei største klenodiane i Jærmuseet si samling er den første "Brøyt X" som Br. Søyland på Bryne konstruerte i 1956. Dette var den første hydrauliske gravemaskinen i verda og representerer eit viktig stykke jærsk og norsk industrihistorie. Takka vera ei løyving på 40.000,- kroner frå Landkreditt eller "Nasjonalinnsamlingsfondet til jorden oppdyrking", kombinert med sysselsetjingsmidlar, kunne me ta til med restaureringsarbeidet. Restaureringsarbeidet har vore omfattande: heile brøyten er demontert og delane sandblesne, motoren er totaloverhald inkl. ny spenningsregulator, nye stempelførarar, nye sylindreforingar, utskifting av diverse røyrar, leidningar og slangar, demontert og overhald svingmotoren, utskifting av alle boltar i graveutstyret, utskifting av slangar i 3 dekk. Hjula på denne brøyten er forresten flydekk, truleg frå ein DC-3, og var difor svært vanskelege å demontera.

Lars Ødemotland har vore arbeidsleiar for prosjektet medan Kristian Søyland sjølv har overvaka restaureringsprosessen.

Museumshandverkar Sverre Skjæveland har dette året arbeidd med eit anna klenodium - ein "Herkules" traktor frå 1916. Denne traktoren blei produsert av Electric Wheel Co., Quincy, Illinois, U.S.A. Traktoren eller "trækmotoren" blei annonsert i "Tidsskrif for det norske landbruk" i oktober 1916. Men me kjenner ikkje til fleire eksemplar her i landet. Det finnst ein tilsvarande traktor i eit privat museum i Danmark, og handverkaren må truleg ein tur dit for å innhenta

Den første hydrauliske gravemaskinen i verda, Brøyt X, står ribba for delar tidleg i restaureringsarbeidet i "Lutå".
* Foto: Jærmuseet 1992.

dokumentasjon på ein del detaljar. Den Herkules-traktoren som Jærmuseet fekk inn var nemleg svært mangelfull. Heile traktoren er demontert, alle delar er reingjorde for rust, sandblesne, grunna og lakkerte. Det var og nødvendig med eit omfattande opprettingsarbeid. Dessutan måtte det dreia ein god del nye boltar og foringar, m.a. til framhjulsakslingane. Ein laut og brosjia opp lageroppheng til framhjula og parallellstong for styring. Spilene i bakhjula måtte sagast av og sveisast på nye delar og rullelageret for

bakaksling måtte reparerast. Handverkaren har og laga ein spesialfresejigg for å dreia or sylindrerane for nye foringar. Også motoren var i dårleg forfatning. Den var sprukken og måtte sveisast. Det er dreidd nye ventilstyringar, slipt ventilstenger, dreidd ventiløftarstyringar og slipt ventilløftarar, dreidd 57 nye skrueboltar og 30 pinnskruar, støypt ny del til klutsjen, laga 3 nye kjølevassrøyr og sveisa manofloilen.

I tillegg fekk museet eit lager med pinnskruar frå Terje Frøyland, Kvernaland, noko som var til stor

hjelp. Me vil og takka Leif Jan Høyland, Kvernaland, som har ytt god hjelp – m.a. har han frest, retta og og finpusa fresejiggen.

Ved hjelp av sysselsetjingsmidlar har me og fått restaurert fleire reiskapar og maskinar – m.a. ein potetplog "Palle", ein av dei første slepeplogane frå Kvernaland, ein "Oliver" sulky-plog, ein "Villemoe" kunstgjødselspreiar og ei skålhorv til Mogul-trakto- ren.

Grovt sett kan me rekna at det er utført eit ekstra årsverk på restaurering av maskinar og reiskap. I tillegg til løn og sosiale kostnader har museet fått dekkja driftsutgifter på omlag 40.000,- kroner.

Me vil få takka Kvernaland A/S og Serigstad A/S for verdfulle gratisytningar i samband med restaurerings- arbeidet. Samstundes har "Brøyt International" A/S vist stor velvilje under restaureringa av "Brøyt X". Gaute A/S på Nærbø har lagt ned mykje arbeid i å finna fram til rette fargar og fargeblandingar på ulike reiskapar.

ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Tilskotet til Jærmuseet via tilskotsordninga var i 1992 på kr. 697.450,-. Underskotet på driftsbudsjettet innanfor tilskotsordninga var omlag 107.000,- kroner. Medrekna stillingar og drift utanom tilskotsordninga låg det samla driftsbudsjettet på omlag 1,37 mill. kroner. Inntekter og utgifter til byggeprosjektet er då halde utanom. Ser ein på det samla driftsbudsjettet for museet blir berre halvparten av dette finansiert over tilskotsordninga.

Tilskot og inntekter fordeler seg på følgjande vis:

	kr:	%	(% 1991)
- Staten	: 272.000	19,9	(20,5)
- Fylkeskommunen	: 212.700	15,5	(16,0)
- Eigarkommunane	: 510.500	37,2	(38,0)
- Eigeninntekter*	: 334.530	25,1	(19,0)
- Renteinntekter	: 31.000	2,3	(6,5)

* Inkludert i eigeninntektene er oppdrag, tilskot til særlege prosjekt (unntatt investeringsmidlar), bruk av eigenkapital, sal av årbøker, annonseinntekter, driftsinntekter på Kvia og medlemspengar.

Dette er omlag same prosentvise fordeling som i 1991, men eigeninntektene utgjør ein litt større del i 1992.

Eigarkommunane yter det største tilskotet. Deira bidrag på ca. 300.000 kroner utanom tilskotsordninga finansierer m.a. underskotet på det ordinære driftsbudsjettet og ein del av lønskostnadene ved gardsstyrarstillinga på Kvia og konservatorstillinga utanom tilskotsordninga. Resten av kostnadene ved denne konservatorstillinga blir dekkja av oppdragsinntekter og andre eigeninntekter. Dersom stillinga hadde vore finansiert over tilskotsordninga, kunne ein drive med større prosjekt og planlagd aktiviteten over fleire år. Det ville vore ein fordel for det samla museumsarbeidet i regionen. Pålegget om inntening går også ut over vår oppgåve som fagleg rettleiar ovanfor dei mindre musea i regionen. Dei hadde truleg søkt meir hjelp i det daglege arbeidet dersom dei ikkje hadde "trugsålet" om betaling over seg. Det har dessutan synt seg at etterspurnaden frå kommunane kan vera noko tilfeldig og varierende. Dette året har museet difor tatt på seg oppdrag utover regionen, nemleg for Handverksregisteret på Maihaugen. Men oppdraget har og samanheng med at Målfrid Grimstvedt er særleg kvalifisert for dette arbeidet. (Jmfr. "Andre oppdrag").

Frå Audamotland
* Foto: Jærmuseet 1992.

Elles er det svært påkrevd å få ei fast gardsstyrarstilling og ei fast kontorstilling. Slik arbeidssituasjonen nå er, går storparten av tida til museumsstyraren med til administrativt arbeid og kontorarbeid – ofte reint rutinearbeid. Heller ikkje dette året har Jærmuseet fått nokon form for volumauke. Staten og fylkeskommunen sine bidrag er framleis langt mindre til Jærmuseet enn til dei andre regionmusea i fylket.

Dette var bakgrunnen for at kommunane ba om nye forhandlingar med fylkeskommunen om fordelinga av det lokale tilskotet. På møtet med fylkesordførar Odd Arild Kvaløy og fylkeskultursjef Roald Håland var jærkommunane representert ved ordførar Geir Mykletun, Sandnes, ordførar Kari Austenå, Randaberg, ordførar Ole I. Bore, Klepp og museumsstyrar Målfrid Snørteland. Samtlege ordførarar i eigarkommunane sende dessutan brev til fylkeskommunen med krav om like store fylkeskommunale tilskot til Jærmuseet som til dei øvregge regionmusea i fylket. Me er difor svært glade for at fylkestinget i sitt langtidsbudsjett har lagt

inn ein vesentleg volumauke til Jærmuseet i perioden 1994-1996.

Sysselsetjingsmidlar.

I tillegg til løn og driftsmidlar som er oppførde i Jærmuseet sin eigen rekneskap kjem midlar tilførde under "Arbeid for trygd" og "SKAP". I 1992 hadde Jærmuseet tilsaman 5 årsverk på ulike sysselsetjingsprosjekt. Løn og sosiale kostnader utgjorde omlag 670.000,- kroner. Vidare kjem ca. 215.000,- kroner i driftsmidlar. Dette er m.a.o. meir enn museet sitt ordinære budsjett innanfor tilskotsordninga! Den såkalla "SKAP"-ordninga avløyste den tidlegare ordninga "Arbeid for trygd" frå 1.04. Dette medførte noko reduksjon i driftstilskotet.

Ordninga har blitt administrert via fylkeskultursjefen. Fylkeskommunen har og betalt ein del av driftsutgiftene og dei sosiale kostnadene ved desse stillingane. Det har vore ein fordel for musea at fylkeskommunen har stått som arbeidsgjevar og såleis betalt ut løn og andre kostnader. I tillegg til at dei har betalt ekstra driftstilskot har musea unngått likviditetsproblem i samband med forskotering av løn.

Sysselsetjingstiltaka tilfører altså musea ein del omframme midlar og bidrar til å løysa oppgåver som me elles ikkje hadde fått utført. Men det blir og ein god del meirarbeid på museumsstyraren. Ordninga slik ho blir praktisert, med stadig utskifting av folk, skaper dessutan store frustrasjonar både for administrasjonen på museet og for dei enkelte arbeidstakarane. Det er t.d. svært uheldig at folk må bytast ut midt i eit restaureringsprosjekt.

Dessutan blir mykje av Målfrid Grimstvedt si tid, som er ansvarleg for opplæring og registrering på EDB, brukt til opplæring og oppfølging av stadig nye personar både her på kontoret og delvis på lokalmusea.

Med ein friare og smidigare disposisjon av sysselsetjings-midlane er me overtydde om at effekten og nytten hadde blitt langt større for museet og ordninga meir tilfredsstillande for dei enkelte arbeidstakarane.

Elles har Jærmuseet fått kr. 603.000,- i omframme sysselsetjingmidlar frå Kulturdepartementet til restaureringa av det gamle heimehuset på Audamotland.

Andre gratysytingar.

Hå kommune dekkjer dessutan ein del kostnader som heller ikkje kjem fram i museet sin rekneskap. M.a. har Jærmuseet gratis kontorlokale, inkludert lys, varme og reinhald, i det gamle kommunehuset på Nærbø. Kommunekassen fører rekneskapen for museet. Teknisk etat har dessutan vore velviljug til å yta museet hjelp når me har hatt bruk for deira tenester.

MEDLEMMER

Medlemsauken i 1992 har vore på 66 personar, slik at museet no har 176 personlege medlemmer. Museet fekk m.a. ein god del nye medlemmer i samband med "tiggarbrevet" som vart sendt ut før jul. Dette er ei gledeleg utvikling og tryggjar ikkje minst det økonomiske fundamentet for årboka. Me er likevel sikre på at medlemspotensialet er langt større. Medlemskontingenten er framleis kr. 150,- for personlege medlemmer. Då får dei årboka gratis tilsendt. I tillegg står 36 lag og organisasjonar og 10 bedrifter som medlemmar. Desse tala har ikkje endra seg siste året.

UTOVERRETTA VERKSEMD

"Sjå Jæren"

Årboka, "Sjå Jæren" 1992 kom ut i byrjinga av desember. Boka var på 168 sider. Hovudartiklane i

denne utgåva var "Utviklinga av sør- og vestlandsfeet" av Serinius Trodahl og "Time i høgspenn", om diskusjonane og den politiske prosessen bak bygginga av Fotland kraftsstasjon i 1915, av Lars Gaute Jøssang. Elles skriv Lisabet Risa om "Jæren meieri som skulestad og kvinnearbeidsplass" og Martin Reiestad "Om flufiske og litt til". Me fekk og høve til å trykkja eit manus av Lars Obrestad (1870-1966) der han fortel om sine opplevingar på ulike seglskuter sist på 1800-talet. Tobias Skretting, Asgjerd Taksdal, Målfrid Grimstvedt, Nils Njå og Målfrid Snørteland har og ytt bidrag til årboka. Inntekter av sal, annonser og medlemspengar dekkjer trykkekostnader samt eit månadsverk som Målfrid Grimstvedt m.a. har brukt på lay-out, biletredaksjon og oppfølging ovanfor trykkeriet.

Utstillingar, tilskipingar:

Sjølv om Jærmuseet dette året har konsentrert publikumstilbodet om aktivitetane på Kviagarden, har museet likevel deltatt på følgjande arrangement:

- Jærdagen 29.-31. mai
- Veteranuka i Sandnes 26.-27. juni
- Etnemarknaden 13.-16. august
- Haustmarken (saman med "Herlege Hå") 16. oktober.

Møter, orienteringar, føredrag, seminar, representasjon.

Styreformannen og museumsstyraren har deltatt i ei rekke møte med kommunane og fylkeskommunen i høve byggesaka. Dei har og hatt ein del møte med organisasjonar, private firma og andre verksemdar for å orientera om denne saka.

Saman med medlemmene i økonominemnda vart det halde orienteringsmøte om byggeprosjektet for innbedne gjester på Hå gamle prestegard 17.06. og hos Trygve Stangeland på Sola 14.10. Styreformannen, museumsstyraren og Eldar Odland drøfta dugnadsarbeid med bondelaga og bondekvinnelaga i Hå 3.12. Museumsstyraren har og deltatt på fleire møte og tilskipingar i samband med prosjektet "Tungenes fyr".

Styreformann Jone Vadla har dessutan orientert om byggeprosjektet og Jærmuseet på møte med formenn og daglege leiingar for S-laga i regionen, på styremøte i lokale S-lag og i Bryne Rotaryklubb. I 1992 har styreformann Jone Vadla hatt 62 dagar med ymse oppgåver og møte i samband med Jærmuseet.

Nils Njå representerte Jærmuseet på seminaret om vern av gamle husdyrassar i Oslo.

Eldar Odland har deltatt på seminar om museumsstyring på Norsk Folkemuseum.

Kari Austenå og Målfrid Snørteland representerte Jærmuseet på årsmøtet til NKKM i Sandefjord.

Målfrid Snørteland har elles deltatt på museumsleiar møte for Rogaland 13.02., på studietur om gardsturisme på Jylland 27.02. - 1.03., på ICOM's generalkonferanse i Quebec, Canada, 17.09. - 2.10. og på Norsk ICOM's seminar om generalkonferansen 1995 27.-29. nov.

Målfrid Snørteland har elles halde følgjande orienteringar og føredrag: 19.02: Reiselivskurs for Jæren, Varhaug, 26.02: Time bondelag, Undheim, 18.03: bondekvinnelaga på Jæren, Nærbø, 30.03: HTH-klubben (hobby,tre og jern), Sandnes, 7.04: historiestudentar DH, Nærbø, 11.05: kulturstyret i Sandnes, Nærbø, 24.06: Hå kulturstyret, Grødalaland. I tillegg kjem ei rekkje omvisingar og orienteringar på Kvia. Elles har presse og lokalradio hatt velviljug omtale av Jærmuseet der både styraren, styreformannen

og andre representantar frå Jærmuseet har deltatt.

Målfrid Grimstvedt har delteke på følgjande møter og seminarer: 19.2: Befaring med Riksantikvaren i Sandnes og Time 20.2: Møte med Gjesdal museumsnemnd; 18.-20.3: Årsmøtet i Landslaget for lokal- og privatarkiv, Odda. 11. - 12.6: Seminar "Hus, hjem, innbo", NAVF, Åsgårdstrand. 7.-9.9: Årsmøte i MIKA, NKKMs gruppe for industri og anlegg, Mandal. 17.9-2.10: ICOMs verdenskongress i Quebec, Canada. 12.-13.11: Seminar "Vakre steder", Rogaland fylke, Sandnes

Målfrid Grimstvedt har halde følgjande orienteringar og føredrag: 27.01: Stavanger Sanitetsforening (bunader), 24.5: Tettstadvandring med Fortidsminneforeningen på Ålgård (ullvareindustrien), 24.5: Museumsdag i Sandnes (Høyland kyrkje), 31.5: Bunadparade på Norsk Folkemuseum, 9.6: Norsk Leketøysforening, Stavanger (Lærdal-leker), 14.6: Utvandrerfestivalen i Stavanger (bunadpresentasjon) 8.8: To innlegg på Bunadseminar, Bunad- og Folkedraktrådet, Valdres; 25.8: Foreningen "Gågadå", Sandnes (byhistorie); 1.9: Gjesdal Sanitetsforening (tekstilindustri); 14.9: Finnøy Husflidslag, Judaberg (bunad); 24.11: Gammelbilens venner, Nærbø (Jærmuseet); 15.12: Jæren smalalag og Bjerkreim Sau- og Geitlagslag, Vikeså (Jærmuseet, saueprosjektet).

Sverre Skjæveland deltok på Etnemarknaden der museet hadde utstilt 5 veterantraktorar. Etnemarknaden betalte kostnadene ved denne deltakinga.

FRÅSEGNER

Museumsplan for Sandnes.Forslag om eit regionalt industrimuseum.

I samband med forslaget til museumsplan for Sandnes har styret i Jærmuseet sendt ei eiga fråsegn. Jærmuseet understreka her regionmuseet sitt ansvar for dei regio-

nale dokumentasjonsoppgåvene; ikkje berre for landbrukshistoria, men og m.o.t. den regionale industrihistoria. Jærmuseet vil særleg peika på at trevareindustrien, ferdighusindustrien, tekstil/ullvareindustrien og kommunikasjonar er emne som er viktige for dei fleste kommunane i regionen og som regionmuseet har eit særskilt ansvar for å dokumentera. Dette er og i samsvar med den nye museumsplanen for Rogaland som fylkeskommunen vedtok sist vår.

Jærmuseet ser for seg at det blir oppretta ei eiga industrihistorisk avdeling som blir samlokalisert med eit bymuseum i Sandnes. Styret vil og føreslå at den andre konservatorstillinga blir omgjort til ei avdelingsleiarstilling med særskilt ansvar for den regionale industrihistoria. Det føreset at stillinga blir tatt inn på tilskotsordninga frå 1994.

Styret har førebels ikkje tatt stilling til detaljane i organiseringa og finansieringa av ei industrihistorisk avdeling, kor omfattande arbeidsoppgåvene skal vera eller nærare framdriftsplanar. Organisasjonsmodellen må også utgreiast vidare i samarbeid med Sandnes kommune.

ARBEIDET I KOMMUNANE

Randaberg

Randaberg bygdemuseum har ei svært aktiv Motorgruppe. Dei tek imot og restaurerer gamle båtmotorar. Jærmuseet v/Grimstvedt var engasjert til å hjelpa Motorgruppa med å laga ei utstilling av båtmotorar i Randaberghallen. Utstillinga vart åpna i slutten av mars og stod ut året.

Jærmuseet er engasjert i arbeidet med Fyrmuseet. Snørteland deltok i fleire planleggingsmøter og Hertel-Aas registrerte gjenstandar til Fyrmuseet.

Time

Jærmuseet blei engasjert for å førebu registrering av gjenstandar på Time Bygdemuseum, Undheim. Ingeborg Nærland Skjærpe og Aud Kari Kvalbein utførte eitt månadsverk. Registreringane blir reinskrivne og lagde inn på EDB på Jærmuseet.

Gjesdal

Gjesdal bygdemuseum har gjennom heile året hatt to personar sysselsette med registrering av gjenstandar på Limagarden. Jærmuseet v/Grimstvedt har tilrettelagt arbeidet og fulgt det opp. Dei har merka og registrert alle gjenstandar som fulgte med garden, dvs. det som har tilhøyrt dei tidlegare eigarane. Det er kring 2500 nummer. Kring 500 gjenstandar, klesplagg og skotøy, er fotograferte. Desse registreringane er utskrivne på kort. Dette er utført som ei forkorta registrering, dvs. utan ein omfattande beskrivelse av kvar gjenstand.

Ljåsmiing:

Dei to Kvernelandsmedane som var med ved opninga av Gjesdal Ljåfabrikk er dei einaste som kan produksjonsprosessen som har vore brukt i Gjesdal Ljåfabrikk. Det er difor ei viktig oppgåve å dokumentera og å vidareføra deira kunnskap. Jærmuseet tok hausten 1991 kontakt med Handverksregisteret, som er knytta til De Sandvigske Samlinger, Maihaugen.

Handverksregisteret har til oppgåve å arbeida med vidareføring av gamle handverk over heile landet. Dei er finansierte av Kulturdepartementet. Dei fullfinansierer sine prosjekt, dvs. uavhengig av lokal og fylkeskommunal støtte.

Handverksregisteret har alt eit prosjekt om Smie-drift. Dei ønskte å trekka Gjesdal Ljåfabrikk med i

dette. I mars starta eit opplæringsprosjekt ved Gjesdal Ljåfabrikk. Ein ung gjesdalbu, Tor Inge Amdal, lærer å smi ljå med Sandkleiva og Wahlberg som læremeisterar. Samstundes dokumenterer konservator Atle Ove Martinussen v/ Handverksregisteret sjølve smieprosessen. Føremålet med prosjektet er todelt:

- opplæring og vidareføring av handverkskunnskap
- vidareformidling gjennom demonstrasjonar i smia

Sola

Sola folkebibliotek fortsette sitt arbeid med å registrera gamle fotografi i privat eige. Jærmuseet v/ Grimstvedt var med på ein aksjon på hausten og har elles vore med i arbeidet med å fullføra tidlegare registreringar.

Sandnes

Sandnesmuseet fekk frå nyttår tilsett Kjetil Vagle på midlertidig sysselsetting. Han arbeidde bl.a. med bedriftsarkiv og hadde sin arbeidsplass på Jærmuseet visse dagar.

Våren 1992 sette Sandnes Byplankontor igang ei registrering av branntakstar frå gamle Sandnes by i samband med eit prosjekt om å rekonstruera husfasadar i Strandgata og Langgata. Branntakstregistreringa blei utført i samarbeid med Jærmuseet. Museet laga opplegg for registreringa og hadde tilsyn med arbeidet. Resultatet er ein trykt katalog over 1295 branntakstar og ein database på Jærmuseet med noko meir opplysningar.

EDB-basert byutviklingsatlas:

I juni inviterte Byplansjefen Statsarkivet, Jærmuseet og Kulturkontoret til eit samarbeid om Sandnes bys historie. Seinare er også Statens Kartverk Rogaland kome med i arbeidet. Målsetting for prosjektet: Å kopla informasjon om terrengutvikling, utvikling i bygningsmasse og gatenett saman med demografisk

utvikling, sosiale endringar og næringsutvikling i Sandnes.

Prosjektet vil gi ny kunnskap om Sandnes ved å kopla saman ulike kjelder. Det vil og legga tilrette store informasjonsmengder på ein ny og lett tilgjengeleg måte for ulike brukargrupper. Tidperiode: 1700 - 1920. Informasjonen blir knytta til faste årstal. På sikt ønskjer ein å føra informasjonen fram til i dag. Geografisk område: Heile kommunen. Starter med Sandnes sentrum og næraste gardsbruk. Målgruppe for EDB-atlasen: Forskning, skuleverket, offentleg planlegging, huseigarar, næringsliv, musal formidling (skule, publikum, turistar).

Gruppa arbeider nå med eit forprosjekt. Når det er klart vil ein søka ulike kjelder for finansiering.

Mot slutten av året blei Målfrid Grimstvedt engasjert av Kultursjefen til å supplera og ajourføra visse punkt i Museumsplanen for Sandnes.

ANDRE OPPDRAG

Jærmuseet ved Målfrid Grimstvedt er engasjert til å gjennomgå arkivet etter tekstilforskar Gunvor Ingstad Trætteberg (1897 - 1976). Håndverksregisteret på Maihaugen, Lillehammer og Bunad og Folkedraktrådet, Fagernes er oppdragsgjevar. Norsk Kulturråd bevilga kr. 150.000,- til prosjektet i 1992.

Oppgåva er å publisera deler av materialet og elles legga materialet tilrette for draktforskarar og andre interesserte. Det vil i første omgang vera aktuelt å publisera eit større verk om sjøklær, spesielt skinnklær. Dette tar for seg tradisjonane langs heile norskekysten og samanliknar tilhøva med Island, Færøyane og Holland. Det finnst også materiale om spebarns- og småbarnsdrakt og drakttradisjonar i Hordaland som truleg vil publisera i løpet av prosjektet. Arkivet er

deponert i Opplandsarkivet, Maihaugen. I løpet av året var Målfrid Grimstvedt på Lillehammar to ganger, for å leggja tilrette for kopiering av materialet. Sjølv kopieringsarbeidet blir utført av sysselsette ved Opplandsarkivet. Når materialet er kopiert, vil Målfrid Grimstvedt sitt arbeid bli utført på Jæren.

I samband med dette oppdraget har Jærmuseet også lagt tilrette for EDB-registrering av Bunad - og Folkedraktrådet sitt draktarkiv.

SÆRSKILDE ENGASJEMENT ICOM

Målfrid Snørteland er kasserar i Norsk ICOM og sit i arbeidsutvalet til den lokale kulturkomiteen (tidlegare "Rogalandsgruppa"). Norsk ICOM er den norske avdelinga av den internasjonale museumsorganisasjonen International Council of Museums. Som kjent skal organisasjonen sin neste verdskongress haldast i Stavanger i juli 1995.

Dei fleste regionmusea, Norsk Oljemuseum og AmS har oppnemnd representantar til den loale arrangementskomiteen. Målfrid Snørteland er og forhandlingsleiar for Forskarforbundet på kommunesektoren i Rogaland, og har deltatt på fleire møte og kurs i samband med dette.

Målfrid Grimstvedt er medlem i Bunad- og folkedraktrådet.

OPPSUMMERING OG VURDERING

I løpet av 1992 har byggeprosjektet fått si endelege form. Forprosjektet er godkjent og den utvida finansieringsplanen i hovudsak godkjent av kommunane og fylkeskommunen. Innsamlinga av dei private midlane har og komme godt i gang. Erfaringane viser likevel at pengane i mange høve sit langt inne, og at det ennå trengst mykje opplysningsarbeid og blest om prosjektet

både ovanfor næringslivet, politikarar og publikum.

- Også for Kviagarden representerer 1992 ein milepæl. Det har vist seg mogleg å driva ein museumsgard med heilårsdrift. Aktivitetsdagane og besøk elles har vist at dette tiltaket har eit stort publikumspotensiale. Samarbeidet med 4H har vore svært positivt og har medverka til at mange grupper har fått større kjennskap og meir positiv holdning til Kviagarden og Jærmuseet.

- Det er svært viktig at ein har fått ei løysing for Audamotlandstunet, og at ein nå er på veg til å realisera planane for dette anlegget.

- Jærmuseet har fått svært god "utteljing" av sysselsetjingsmidlar. Dette har sett oss i stand til å løysa fleire oppgåver som elles ikkje ville blitt utført - i første rekkje på Kviagarden, men og større restaureringsprosjekt som "Brøyten".

- Museet sitt mål som regional forskingsinstitusjon har blitt styrka. Både ved at ein har fått hand om verdfullt arkivmateriale som vil vera svært viktig for framtidige forskingsprosjekt, og ved at ein har sett i gang eit større dokumentasjonsprosjekt om sauehald og heiaføring av smale. Eit emne som har stor betydning når ein skal dokumentera den nyare landbrukshistoriske utviklinga i Rogaland.

- Det største problemet for drifta ved museet er sjølv sagt dårleg økonomi og manglande personalressursar, ikkje minst faste stillingar. Forventningane, både frå publikum og kommunane, er langt større enn me kan innfri. Sjølv om t.d. etterspurnaden etter betalte oppdrag er høgst variabel, ventar ofte kommunane og lokalmusea større deltaking frå regionmuseet enn det me har ressursar til.

Me merkar og etter kvart at skular og folk elles i regionen etterspør faste opningstider og meir publikumsretta aktivitetar på Kviagarden.

REKNESKAP 1992 INNANFOR TILSKOTSORDNINGA

	Rekneskap 1991	Budsjett 1992	Rekneskap 1992
Inntekter:			
Tilskotsordninga			
- stat	261.538	274.170	272.001
- fylke	204.536	214.415	212.717
- kommun.	204.536	214.415	212.717
	670.611	703.000	697.435
Renter	10.000	5.000	7.167
Varesal			526
	680.611	708.000	705.128
Utgifter:			
Løn faste stillingar + sos. utg.	510.728	512.990	494.136
Inventar og utstyr	34.483	10.000	15.099
Andre innkjøp		840	1.621
Innkjøp bibliotek	16.989	20.000	17.173
Kontorrekvisita	14.238		13.809
Trykksaker	15.318		17.934
Telefon	13.626		19.693
Porto	8.680		18.764
Adm.annonser	672		
Andre kontorutg.	766		
Sum kontorutg.	53.300	65.000	70.200
Straum	19.992	24.000	26.624
Husleige	54.284	47.000	44.039
Avgift./forsikr.	27.234	19.000	5.020
Reiser kontor	14.156		6.453
Reiser andre	13.584	12.311	
Bilgodtgj.kontor	6.526		11.379
Bil styre/nemnder	11.777		10.931
- Sum reiseutg.	46.043	55.000	41.074
Drift av bil	7.425	15.000	9.797
Transport	6.576	10.000	7.781
Vedlikehald samlingar	13.385	25.000	15.836
Vedl.h.inventar/utstyr	13.879	20.000	25.713
Utoverretta verksemd	4.406	6.000	1.832
Foto,video	4.020	10.000	11.207
Andre driftsutg.	9.587	10.000	14.954
Kurs	1.000	5.000	7.402
Innskot KLP	14.343		
	824.101	853.990	809.507
Underskot	135.478	145.990	104.379

REKNESKAP 1992 UTANFOR TILSKOTSORDNINGA

	Rekneskap 1991	Budsjett 1992	Rekneskap 1992
Inntekter:			
Sal av årbøker/varesal	11.420	25.000	23.099
Varesal			547
Annonser	58.600	30.000	40.700
Oppdrag	112.140	140.000	128.690
Medlemspengar	48.350	30.000	38.050
Mellombels pensjonstrekk	932	1.000	
Tilskot frå Kulturdep.			603.000
Utvalet for org. beitebruk			10.000
Særlege fylkesk. tilskot			22.500
Kontingent kommunar	284.245	297.390	297.390
Tilskot Landkreditt			40.000
Særlege kommunale tilskot	300.000		*
Gåver til nybygg	5.950		
Renter	25.079	25.000	19.090
Intern overføring (Kvia)	27.606	45.600	15.907
Bruk lotterifond			15.130
Overskot 1990	64.463		
Overf.prosjekter.midlar	10.000		
	948.784	593.990	1.254.103
Utgifter:			
Løn faste stillingar		268.000	238.399
Forventa lønsauke		8.000	
Ekstrahjelp		70.000	90.564
Sosiale utgifter			65.531
Sum	335.048	346.000	394.495
Innkjøp samlingar			6.600
Skjøtsel museumsområdet			5.760
Div. kontorutg.	10.339		1.993
Reiser/bilgodtgjersle	22.871	20.000	34.112
Transport (Audamotland)			2.280
Vedlikehald samlingar			31.015
Publikasjonar	69.241	55.000	54.995
Andre trykksaker	10.000		
Refusjon fylkeskommunen	610	2.000	
Kurs			6.002
Andre driftsutg.			500
Prosjektering nybygg	223.584		*
Sum driftsutg.			537.752
Avsetningar:		25.000	
Overskot 1990	38.463		
Overført løyving (Audamotland)			600.720
Renter lotterimidlar	6.157		12.594
Renter Kvia	14.628		
Prosjekteringsmidlar	76.416		
Gåver nybygg	5.950		
Sum utgifter			1.151.066
Underskot tilsk.ord.	135.478	145.990	104.379
	948.784	593.990	1.255.445
Underskot			1.342

* Inntekter, utgifter og tilskot vedr. byggeprosjektet er i 1992 ført i ein eigen byggerekneskap.

REKNESKAP 1992 - KVIA

	Rekneskap 1991	Rekneskap 1992
<i>Inntekter:</i>		
Arrangementsinntekter		4.300
Sal av husdyr		9.285
Sal av jordbruksprodukt	10.761	7.216
Tilskot LUF	50.000	
Tilskot Rog. fylkeskommune	50.000	
Produksjonstilskot	6.768	10.339
Gåve Gartnarhallen		1.080
Renter		11.281
Overskot 1990	21.602	
Bruk overførte midlar		8.161
	139.131	51.662
<i>Utgifter:</i>		
Inventar og utstyr		756
Innkjøp husdyr		15.382
Løn	49.500	3.057
Materialkostnad	560	2.096
Div. installasjonar	26.931	3.008
Betongarbeid	4.320	
Diverse oppdrag		1.400
Vedlikehald	139	
Husdyrstell		3.064
Andre driftsutg.	8.425	6.992
Sum driftsutg.		35.755
Intern overføring	27.606	15.907
(til reknesk.u.tilsk.ord.)		
- Sum utgifter	117.508	51.662
- Avsetning:		
Ubrukt løyving	21.863	
	139.371	

REKNESKAP BYGGEPROSJEKT 1992

	Rekneskap 1992	Rekneskap 1992
<i>Inntekter:</i>		
Fylkeskommunale tilskot		350.000
Særlege kommunale tilskot	300.000	541.000
Gåver til nybygg	5.950	497.294
Renter		21.800
	305.950	1.410.100
<i>Utgifter:</i>		
Prosjektering nybygg	223.584	
- Honorar arkitektar		559.460
- Honorar konsulentar		190.500
- Honorar prosjektleiing		22.000
- Oppdrag andre		3.240
- Utg. til innsamlingsaksjon		8.002
- Adm. utg. byggeprosjekt		675
- Kopieringsutg.		9.619
Sum prosjekteringsutgifter:	223.584	793.496
Avsetningar/byggefond:		
Prosjekteringsmidlar/kommunar	76.416	97.504
Renter		21.806
Gåver nybygg	5.950	497.294
Saldo byggefond		616.604
Utgifter:	305.950	1.410.100

REKNESKAP JÆRMUSEET - BALANSEKONTO PR. 31.12. 1992

Underskot innanfor tilskotsordninga	104.379	PASSIVA:	
Overskot utanfor tilskotsordninga	103.037	Interimskonti bank	114.341
Underskot 1992	1.342	Interimskonti post	10.000
AKTIVA:		Fond/overførte midlar:	
Kasse	2.770	Kapital	72.798
Postgiro	22.312	Fond lotterimidlar	82.767
Driftskonto SR-bank Nærbo	245.932	Overførte midlar Kviagarden	92.040
Høgentekonti bank	1,502.322	Overførte midlar årbok	66.700
		Overførte midlar Stangeland Trevare	25.000
		Overførte midlar Audamotland	600.720
		Overførte prosjekteringsmidlar	203.920
		Gåver nybygg	525.050
Sum aktiva	1,773.336	Sum passiva	1,773.336